

Guia d'aprenentatge
Intervenció socioeducativa en drogodependències
(3 ECTS)

Any acadèmic 2011-2012

Semestre: 2n Curs: 2n

**Grau en Educació Social
Grau en Treball Social**

Mòdul : Espais professionals

Professor: Jaume Funes Artiaga

1.- Presentació de l'assignatura

*“Sigui per eliminar guerrilles incòmodes, sigui per a conquerir el poder, sigui per a cohesionar la societat amb una proposta de croada moral, les drogues sembla que continuaran sent la tapadora, el subterfugi, la coartada de molts altres assumptes. (...) Aquest afer ha emmascarat moltes altres dificultats socials, ha servit per a carregar sobre un boc expiatori simbòlic moltes de les tensions de les nostres societats, del nostre conuiu. Sense el toxicòman i la droga, a qui donarem la culpa de tot allò dolent que ens passa? Ja hem pogut comprovar els desplaçaments cap a altres persones **diferents**. Repensar el discurs sobre les drogues ens obliga a construir nous discursos sobre **els culpables** dels nostres mals socials” (Funes i Sedó 2000:15)*

La qüestió de les drogues ha estat caracteritzada sempre per una gran construcció social en la que es barregen control, negoci, moral, desconcerts i dificultats socials, disparitats interessades en com intervenir. Més recentment els avenços químics i farmacològics han possibilitat la continua aparició de substàncies, la possibilitat de posar a l'abast de tothom noves drogues.

Els accelerats canvis culturals especialment en allò que té a veure amb el contingut del plaer i la felicitat, així com amb els estils de vida, han produït noves formes de relacionar-se amb diferents drogues, noves raons per fer-les servir o per obviar-les. Els intents de fer prevenció queden fàcilment desfasats i obliguen a pensar seriosament com es pot influir en les formes com els adolescents i jove inicien el seu descobriment dels usos de drogues.

Les últimes dècades han estat plenes de respostes terapèutiques i socioeducatives a les situacions d'usos problemàtics de drogues. Una part d'elles té a veure amb professionals de la intervenció social, educadors socials, treballadors socials

2.- Competències a desenvolupar

- Construir una visió personal, integradora, crítica, útil professionalment, sobre les realitats de les drogues i els seus usos a la nostra societat
- Saber observar i conèixer les formes com les persones construeixen relacions de dificultat amb les drogues i les formes raonables d'ajuda
- Conèixer les formes bàsiques d'intervenció socioeducativa en els diferents recursos que s'ocupen de la prevenció i l'atenció

3.- Continguts

1. A ON ESTEM EN AIXÒ DE LES DROGUES QUAN COMENÇA LA SEGONA DÈCADA DEL SEGLE XXI

2. DE QUÈ PARLEM QUAN PARLEM DE DROGUES

- 2.1. El cervell les substàncies i els seus efectes.
- 2.2. Les drogues com a construcció social.
- 2.3. Els “usos de drogues”. Els usos “problemàtics”. Les persones amb problemes derivats dels usos de drogues.
- 2.4. Dificultats socials i drogodependències.
- 2.5. Adicions. Quan s’aplica el model drogues a altres dependències.

3. CONÈIXER LA REALITAT DELS USOS DE DROGUES

- 3.1. Enquestes i estudis. Què signifiquen les dades?
- 3.2. Dels Observatoris a l’observació de la realitat.
- 3.3. Establir prioritats per a la intervenció.

4. ADOLESCÈNCIA , JOVENTUT I DROGUES

- 4.1. Practicar l’adolescència i descobrir les drogues.
- 4.2. Formes adolescents d’usar les drogues.
- 4.3. Estils de vida i usos de drogues.
- 4.4. Arriscar-se per a sentir-se viu.

5. LES INTERVENCIONS

- 5.1. El sistema penal i el seus desastres.
- 5.2. La reducció de danys o el dret a drogar-se sanament.
- 5.3. Prevenció. Historia, mites, pretensions.
 - Prevenció i adolescència.
 - Educació per a la salut. Educar en els usos de drogues.
- 5.4. Drogues, territori i treball comunitari.
 - Jo tinc un “Pla”.
 - Serveis Socials i programes locals de drogodependències.
- 5.5. Les intervencions terapèutiques
 - Els processos de recuperació.
- 5.6. Recursos per a adolescents que es compliquen la vida amb drogues.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

Comprenderà els conceptes, formes d'abordatge professional, enfocaments i actituds que permetin un treball social de qualitat en les diferents modalitats de recursos que es dediquen a les drogodependències. Més concretament:

- Coneixerà els conceptes bàsics relacionats amb les drogues, especialment des de la perspectiva i realitat dels joves.
- Sabrà quines problemàtiques s'associen als seus usos i quins camps d'intervenció es poden definir.
- Disposarà de diferents metodologies i models d'actuació.
- Construirà una crítica fonamentada sobre la controvèrsia social que suposa l'àmbit de les drogues.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Fer una primera introducció dels grans temes.
- Guiar l'anàlisi de les diferents situacions o "casos" a resoldre en grup.
- Proposar els interrogants d'aprenentatge i els materials de lectura per trobar les respostes.
- Orientar individualment en la resolució dels interrogants d'aprenentatge.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Llegir els diferents materials que per a cada tema es posen a la web.
- Fer recerques i anàlisi, individualment i en grup, a diferents bases de les dades.
- Participar en els debats, fòrums o blocs que es posin en funcionament.
- Treballar en grup i discutir a la classe algunes qüestions.
- Portar un quadern personal d'aprenentatge.

6.- Bibliografia i recursos

AA.VV. (1996). Las Adicciones. *Revista del Instituto del Campo Freudiano en España*, 12. Barcelona: Eolia.

Arana, X. i Márquez, I.(1998). *Los agentes sociales ante las drogas*. Madrid: Dykinson.

Baulenas, G.; Gràcia, T. I Mayol, I. (1992). *Drogues i dificultat social: Propostes d'intervenció*. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Becoña, E. i Martín, E. (2004). *Manual de intervención en drogodependencias*. Madrid: Síntesis.

Carroll, K. (1998). *Un enfoque cognitivo conductual: el tratamiento de la adicción a la cocaína*. Madrid: FAD.

Collin, M. (2002). *Estado alterado: la historia de la cultura del éxtasis y del acid house*. Barcelona: Alba .

D'Agnone, O. (1999). *Prevención y terapéutica de las adicciones*. Buenos Aires: Salerno.

Davenport-Hines, R. (2003). *La búsqueda del olvido: Historia global de las drogas, 1500-2000*. Madrid: Turner. Fondo de Cultura Económica.

De Leon, G. (2004). *La comunidad terapéutica y las adicciones*. Bilbao: Desclée de Brower.

Escohotado, A.. (1998). *Historia de las drogas 1*. Madrid: Alianza.

Escohotado, A. (1995). *Aprendiendo de las drogas: Usos y abusos, prejuicios y desafíos*. Barcelona: Anagrama.

Funes, J. (1990). *Nosotros, los adolescentes y las drogas*. Madrid. Ministerio de Sanidad y Consumo

Funes, J. (1991). *L'univers de les drogues*. Barcelona: Barcanova.

Funes, J. (1996). *Drogas y adolescentes*. Madrid: Aguilar.

Funes, J. i Sedó, C. (2000). Usos de drogues: realitats actuals i preocupacions futures. *Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 14. Barcelona: EUTSES.

Gamella, J. (1990). *La historia de Julián: memorias de heroína y delincuencia*. Madrid: Popular .

Giove, R. (2002). *La liana de los muertos: al rescate de la vida*. Perú: Takiwasi.

Goldstein, A. (1995). *Adicción*. NewYork: Neurociencias.

- Hofmann, A. (2001). *La historia del LSD: Balance crítico de sus aplicaciones y efectos, realizado por su descubridor*. Barcelona: Gedisa.
- Huxley, A. (1997). *Las puertas de la percepción: Cielo e infierno*. Barcelona. Edhasa.
- Huxley, L. (1999). *Aldous Huxley*. Madrid: Ardora.
- Pallarés, J. (1995). *La dolça punxada de l'escorpí: antropologia dels ionquis i de l'heroïna a Catalunya*. Lleida: Pagès.
- Romaní, O. (1986). *A tumba abierta: autobiografía de un grifota*. Barcelona: Anagrama.
- Romaní, O. (1999). *Las drogas: sueños y razones*. Barcelona: Ariel.
- Sasz, T. (2001). *Nuestro derecho a las drogas*. Barcelona: Anagrama.
- Sedó, C. (1999). *Treballant com a educadora i educador social*. Barcelona: Pleniluni.
- Soriano, R. (2001). *Reducción de daños en usuarios de drogas inyectables: un enfoque desde el trabajo social*. València: Tirant lo Blanch.
- Uso, J.C. (1996). *Drogas y cultura de masas: España 1855-1995*. Madrid: Taurus.
- Vega, A. (1993). *La acción social ante las drogas. Propuestas de intervención socioeducativa*. Madrid: Narcea.
- Zehentbauer, J. (1995). *Drogas endógenas*. Barcelona: Obelisco.

7.- Sistema d'avaluació

7.1.- Activitats o instruments d'avaluació

- Quatre exercicis pràctics (tres individuals i un en grup).
- Realització d'un quadern personal responent als interrogants d'aprenentatge (fet a partir de les lectures, els exercicis i els debats).
- Participar en el fòrum de debat de l'assignatura.

7.2.- Criteris d'avaluació

Els exercicis pràctics tindran un valor total del 60% de la nota.

El Quadern personal aportarà un 30%.

La participació en el fòrum un 10%.